

ÁRA 30 FILLÉR.

Ötvenharmadik évfolyam

12—13. szám.

Debrecen, 1933 április 1.

DEBRECENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hót pengő.

Református intelligencia vallásos ébredéséről.

Az almádi, szolnoki, szegedi „Református Figyelő” által rendezett konferenciák azt mutatják, hogy intelligens református férfiak lelkében nem aludt ki a hit, nem halt ki a keresés, az Isten utáni vágyakozás. Aki hallotta a konferencián résztvevők örömmel tele nyilatkozatait: „minden ilyenfajta konferenciára elmegyünk”, „legközelebb nálunk kellene rendezni egy ehhez hasonló összejövetelt”; aki látta a jelenlevők arcán az érdeklődésnek, feszült figyelemnek, elmerülő áhitatnak, a belső megindulásnak félreismerhetetlen jeleit, aki megfigyelhetett ilyen beszédet: „könnyű volt a tanítványoknak hívóknak lenni, mert Krisztust hallgathatták” (értve ezalatt a konferencián elhangzott beszédek nagyszerűségét) az hálával és jó reménységgel állapíthatja meg, hogy nemcsak a rendezett konferenciák feleltek meg az igényeknek, hanem azt is, hogy *intelligenciánknak vannak igényei, van lelki szomszósága...*

De nem csupán értelmi igények vannak! Nemcsak az a tétel áll, hogy intelligens embereink számára másként kell hirdetni az ígét, mint a földműves nép, vagy az ifjúság, gyermek-sereg számára, hanem más örvendetes eseményt is meg kell állapítanom. A lelki gazdagodáson, tömörödésen és tisztuláson túl olyan kívánság merült fel, amire alig számíthatunk még pár évvel előbb: „Mit tegyünk”, „mit kell csinálnunk”, „adjanak gyakorlati útmutatást arra nézve, hogy mihez kezdjünk”. *Tenni szeretne*, közeli, esetleg távolban elérhető célt, útmutatást vár intelligens férfiak nagy serege. Olyan készség, amit el nem hallgathatunk, tétlenül, kihasználatlanul nem hagyhatunk. — A Péter beszéde által megindított jeruzsálemi első gyülekezet kérdése ez! Ne késsünk a további útmutatással!

Ne engedjük, hogy a tettvágy kimerüljön lapok, könyvek megrendelésével, *ne engedjük ki tudni a lélek jóra készségét* valamely (bár-

milyen szép is legyen a célkitűzés) egyesületbe belépés által. Többől van már szó, nagyobb gondjaink is vannak már: egyházunk megújodásáról, egyházunk jövőjéről.

E célból még mélyebbé kell tennünk a konferenciákat. Mivel olyan férfiak gyűlnek össze, akik többre vágyakoznak, Krisztust akarják megtalálni, *nem nélkülözhetjük a bibliatanulmányozás áldásait, a csoportos bibliakörök munkáját*. Aki az eddigi konferenciákra elment, nem hinném, hogy a bibliaköri munka miatt elmaradna, sőt abban csak még mélyebb gazdagodást fog találni, olyan erőforrást, amelyen át otthon is megtalálhatja lelke minden hiányának megelégitését, a szent és áhítatos percek békéjét, tisztulását.

Amint megfigyelhettem tetszett a „szép” színes, gazdag gondolattal telt beszéd is, de még jobban az, amikor valaki személyes tapasztalataiból számolt be, vagy végső mélységek felett hordozta meg az önmagába fordult, eddig Krisztustól távol élő lelket. A *kemény beszéd* a korbácsolást, a *döbbenetes ráolvasást*, leleplezést nemcsak, hogy elbírija, hanem szinte kivánná az intelligens emberek lelke. Ők belecsontosodtak szokásaikba, nagyon beleásták magukat mindennapi életmedrükbe s bár érzik a sok hiányt, fogyatékoságot, szeretnének is szabadulni, de nem éreznek magukban elegendő erőt az újulásra, tisztulásra, megtérésre. Legyen azért minél több személyes bizonyágtétel, meg-rázó erejű mementó, szívet átjáró és meg-hasogató prófécia, olyan, minőt Hamlet óhaj-tana, a színész megindulásánál: mélyebb, meg-rázóbb:

„Mi néki Hecuba s ő Hecubának,
Hogy megsirassa? Mit nem tenne még,
Ha szenvedélyre volna oly oka,
Mint van nekem? Könnyárba fojtani
A színpadot s irtóztató beszédekkel
Repeszlené meg a nézők fülét,
Hogy a vétkes megörüljön belé,
Képedjen az igaz s a közönyös —
Zavarba essék, elkábitaná
Magát a szem s fül érzetét...

(Hamlet II. felv. 2. szín)

Jöjjenek az *irtaztató beszédek*, jöjjön a megszomorítás, a leálcázás, megalázás, összetörés, hogy *a megriadt lélek* a bűnbánó szív, *menekülhessen Istenéhez, Megváltójához*, vesztessen el minden más fogódzó pontot, minden más bázist.

De a lelkek megújítását, Istenhez menését, felemelkedését én nem tudom a konferenciák végén veendő *úrvacsoraosztás* nélkül elképzelni. Külföldön ez minden nagyobb konferenciáinak elengedhetetlen feltétel. Legyen az elengedhetetlen a református intelligens férfiak konferenciáján is. Olyan természetes fokozása, csúspontja lett volna az úrvacsoraosztás a szegedi konferenciának is, hogy elmaradását nemcsak én sajnáltam, hanem velem együtt sokan.

Mivel nem egy baráti kör nagyobbodásáról, hanem egyházunk újulásáról, jövőjéről van szó, nem maradhat az intelligens férfiak lelki ébresztéseinek ügye egy lap irányítóinak kezében. Nem bizalmatlanságból írom, amit írok, hiszen a Figyelő mindent szépen s jól tett. Nem azt akarom mondani, hogy bizassék paten-tirozott egyesületre, hivatalos szervre. A jelen keretek kitágítása mellett legyen lelki ügye mindazoknak, akik egyházuk jövőjén aggódnak, ezért munkálni és áldozni készek! Állítsassék e szervezendő gárdába felhívás és meghívás útján minden olyan férfi, aki tenni, áldozni, szolgálni akar és tud e magyar földön az Úr szent ügyének... Tartson számon ez az új gárda minden friss tehetséget, kínálkozó jóakaratot, különböző szellemi ajándékú férfit, hogy egy és ugyanazon emberek szolgálata szokottá ne legyen. Az evangélium szolgálata, az Úrra nézés eloszlát minden kicsinyes féltékenykedést, kenyérharcot, versengést. Győzzön az Úr s az Evangélium!

Ez a gárda, ez a baráti kör szélesebb, majd tágabb keretek között lefolyó megbeszélések során próbálja megalkotni a *mai református intelligens ember vallásos arculatát*, mérje fel a hiányokat (közöny, értelmi nehézségek, kritika, kétely, lelki gög, hitelenség állapítsa meg a *kapcsoló pontokat*) a hagyományból élő kegyesség különböző fokai, felvilágosodottság, erkölcsi idealizmus becsülése, lelki nosztalgia stb. (és a *munkamódszert*), megfelelő magasságon álló igehirdetés, személyes bizonyágtétel, irtóztató beszédek, az evangélium Krisztusának közelvívése stb., gondoskodjék a bibliakritika leszűrt eredményeit adó könyvről (ilyen pl. francia nyelven: Aug. Gampert—G. Berguer: *L'autorité religieuse et la Bible* c. műve), a *világnézeti harcokban segítő forrásmunkákról* (és ne predikáció-gyükteményekről), hitünk nagy tanításainak alapos előtárását adó munkákról stb.

A megújulás juaalma érzik! Segítjük-e intelligens testvéreinket Istenhez vezetni, vagy csak annyit teszünk lelkük üdvéért, amennyit mi akarunk?

Aki azért tudna jót eselekedni és nem eselekszik, bűne az annak. (Jakab levele IV. r. 17. vers.)
Illyés Endre.

Egyházunk jövője.

A másik ilyen fontos eszköznek tartom az egyházi diakonia kiépítését. A szociális kérdések térhódításával az egyházi diakonia jelentősége is megnövekedett. A szociális elégedetlenség levezetésére más egyházakban — természetesen a külföldi protestáns egyházakban is — fejlett szociális misszió, illetőleg diakonia működik. Sajnos, a miénk még csak gyermekcipőben jár s egyházi szervezeteink részéről kellő támogatást nem is élvez. Hogy kellő támogatás hiányában mikor fejlődhet jelentős tényezővé, azt megmondani nem tudhatjuk. Meglevő diakonisszaképző-intézeteink fejlesztésére, sőt a diakonusképzés beállítására is minden tőlünk telhető erővel törekednünk szükséges. Nekünk nincsenek női és férfi szerzetes rendek, amelyek a római egyház nagy erőtartalcát és segédcapatát alkotják, szükséges tehát, hogy az egyházi diakoniát fejlesszük s benne az egyházi élet kiegészítésénél természetes segéderőket nyerjünk.

Szándékosan nem szólok a belmisszióról. Nem csupán azért, mert ez divatos jelszóvá lett egyházunk berkeiben, amelyről amúgy is sokat beszélünk és tőle remélünk sokat, de érdekében aránylag keveset teszünk, hanem azért is, mert nézetem szerint a hivatása magaslátán álló egyház és a belmisszió fogalma teljesen összeesik. Az egyház a maga sajátlagos lelki feladataival és eszközeivel maga a belmisszió. Az egyház feladata általában misszió, isteni küldetés lévén, ebben a világban belső feladatainak teljesítése közben már absorbeálja is a belmisszió fogalmát. Ha az egyház missziót nem teljesít, nem is lehet a Krisztus egyháza. Ez okból csodálkoztam azon, hogy amikor a belmisszió sürgetése egyházunkban divatos jelszóvá változott, voltak sokan, akik csökönységéből, vagy maradiságból ellenzékieskedtek s nem vették észre, hogy ezzel az egyház fogalmi körét akarják a templomi istentisztelet elvégzésére és az egyház anyagi ügyeinek elintézésére korlátozni, tehát olyan szűk körre, amely semmiképpen sem egyeztethető össze a keresztény egyház fogalmával, céljával és rendeltetésével.

A misszió másik ága a külmisszió szinte egyházi feladat ugyan s az erőteljes hitéletnek egyik bizonyos dokumentuma, mégis jövendő egyházi életünk kialakításában és megtermékenyítésében jelentős tényezővé már csak azért sem válhat, mert saját belső missziói feladataink elvégzésére is erőteljesebb vagyunk, mennyivel inkább erőteljesebb vagyunk a külmisszió fejlesztésére és ápolására. Míg az elsődleges cél is: egyházi és hitéletünk megtartása és erősítése magas kőfal gyanánt meredezik előttünk, gon-

dolhatunk-e addig ismeretlen, távollevő várak megvívására. Nem is lehet a keresztyénség diadalmaskodó addig ezen a világon, míg saját belső növekvő hitetlenségével kell küzdenie. A hitetlenség pedig nő s magát a keresztyén egyházat is elnyeléssel fenyegeti.

*

Evangéliomi egyházunk jövőjét tehát emberi erővel és igyekezettel biztosítani szükséges, ha kell szervezeti változtatások árán is. Lehetünk mi népegyház akkor is, sőt demokratikus szervezetünkön sem esik csorba, ha szervezeti változtatásainkban a néptömegek uralmát kissé megszorítjuk is. Mert képzeljük el csak, hogy folyton romló hit és erkölcsi felfogásunk mellett mi lesz velünk, ha legértékesebb és legfontosabb dolgainkat odadobjuk hitevesztett tömegek lábai elé, akiket csak a születés és megszokás tart az anyaszentegyház falai között. A hit és egyházbomlasztó lelkészválasztásokon túl, a mi ideális viszonyokhoz és emberekhez szabott egyházszerkezetünk hogy állhat meg, amikor minden idegen elemnek, másvallású főszolgabíróknak is szava van például abban, hogy az egyházmegye kit válasszon meg esperesévé, nem is szólva alispánokról és más hivatalos tényezőkről. Legutóbb pedig a régi képviselőválasztásoknál divó itatással történt esperesválasztásról is olvastunk e lap hasábjain. Hová sülyedünk, ha a lelkészválasztási visszaélések, a magasabb egyházi tisztségre való választásnál is teljes erővel alkalmazásba vétetnek? Hogyan tekinthetjük az egyház lelki, örökkévaló értékeit, ha hatalomért és anyagi érdekekért olyan könnyen eldobjuk azokat. Nagyon szép az egyházi tiszt viselése s az azzal összefüggő megtiszteltetés addig, amíg igazán magunkba mélyedve önmagunkat is teljesen érintetleneknek és külső vonatkozásaiban érdekteleneknek találjuk annak viselésére, de átokká válik az Úr előtt, mihelyt elfelejtkezünk egyházunk és magunk isteni hivatásáról és rendeltetéséről. Mi lesz velünk, ha magunk is, az egyház pásztorai, az egyház ragadozó farkasává válunk?

Az egyház jövője lelki arculatának kialakításához igazi örállókra van szükségünk, akik nem csupán búsan tekintenek a felettünk terjengő sötét borongásba, hanem teljes igyekezettel munkálkodnak azon, hogy a sötétség elmuljon s az Úr világossága ismét felragyogjon.

De bármint munkálkodunk s bármint megteszünk is kötelességünket a jövőre mégsem a mi kezünkben van. A jövőre Istené, aki azt gyakorta súlyos megrázkódtatásokon és megpróbáltatásokon keresztül juttatja diadalra, amit elvégzett bölcs tanácsvezetésében.

Az idők komolyak s bennünket : egyházunk vezetőit és előjáróit különösen intenek, hogy mindent megtegyünk, amivel a jövő megmenthető.

Eperjeske.

Szombathy Imre.

(Vége.)

TUDÓSÍTÁS

Karcolatok.

Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye rendkívüli közgyűlése Debrecenben.

Új embernek és idegen embernek sok minden feltűnik, ami másutt másképp van, vagy egyáltalán nincs meg.

A gyűlés külsőségei : a nagy és szép vármegyeház miliője, a sok nagyságos és méltóságos úr, a hatalmas bajszú hajdúsági kurátorok stb. imponálóak.

Meglepő, hogy a papok többsége is jól megtermett és jól táplált. Az úgynevezett mamuth gyülekezetek régi gazdaságának és mentalitásának élő szimbolumai. Nagyszerű emberpéldányok.

Nem tehetnek róla, hogy a bajok túlnőttek rajtuk is. A sok munka kihasználta, a reprezentálás lekötötte őket.

Az egyik nagy egyház nem tudja betölteni az egyik lelkészi állást. Százazrekre rugó adósága mellett az a 6—10,000 pengő is jelentékeny összeg ma, amit így megtakarít. Nem érdekes, hogy még az egyházi törvényeket is a nagyok (egyházak) érdekében kell rugalmasan kezelni?...

Tizenhatezer lelkes egyháznak két parókhusa volt. Szatmárban, Beregben, Szabolcsban tizenhat parókhus esik, vagy még több is ennyi lélekre. Igaz, hogy arrafelé apróbb emberekkel is megelégesznek, de dicsekedésükre mondom, hogy lelkileg és szellemileg nem maradnak el azok ezek kiválóságai mögött.

Van itt az egyházm.-ben több kisebb ekklezsia is. Érdekesen meglátszik ezek képviselőinek érdekbeli és felfogásbeli különbsége. Persze, könnyen leszavazhatják őket, mert a nagyoknak szerintem aránytalanul több szavazatuk van. (Lehet nem értek hozzá, de azt tartanám igazságosnak, ha a szavazatok száma az alkalmazott lelkészek számához volna kötve.)

*

Iszonyú circulus vitiosus ez : Az egyházak eladósodtak — úgy mondják — az iskola-fenntartás miatt. (Az állam egyre több terhet hárított át a fenntartókra beleegyezésük nélkül.) Most átadták, vagy szeretnék átadni iskoláikat az államnak, vagy a községnek, de adót a rossz viszonyok miatt nem fizetnek a hívek. Az adósság fennáll, sőt szaporodik ott is, ahol már nincs iskola.

Már többször hangoztatott szerény véleményem szerint csak annyi tanítói állást lett volna szabad szerveznünk, amennyit az egyház fizetni bír. A többi szervezte volna a község, vagy az állam.

Alapvető dolgokban mi sokszor szörnyen tévedtünk, vagy a hittan tanításától félünk? ... Legalább más téren vigyázzunk jövőre.

*

Az I., vagy Szent István jobbja körüli vitában egyházmegyénk csatlakozott a debreceni presbitérium határozatához.

Ilyen dologra már éppen úgy nem gondoltunk, mint a világháború kitörésekor nem hitük, hogy az pár hónapnál tovább tarthasson.

A római katholicizmustól én mégsem félttem úgy az egyházat, mint a felekezetrőlkieliktől.

Összetartó, egymással testvéri szolidaritásban élő és biznyságtévő egyháztagokat kell nevelnünk. Persze ennek előzménye csak az ugyanilyen lelkű és lendületű papság prófétai, apostoli, misszionáriusi és reformátori munkája lehet. Hogy is mondta Pál: „*Nekem az életem sem drága, csak hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy biznyságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.*” (Csel. XX : 24.)

*

Bírósági ügyekről nem szeretek írni. Azoknak legtöbbször kevélység, versengés, kapzsiság, hazugság, hatalmi túltengés, szeretetlenség, hitetlenség az oka. Nekünk Isten dicsőségét kell szolgálnunk. Tudom, a bíróság is azért van, de mégis jobb lenne, ha nem volna rá szükség !...

Kósa Béla.

HALOTTAINK

Kovács Ákos, a máramarosszigeti egyházközség főgondnoka, a nagybányai egyházmegye világi tanácsbírája, március 25-én reggel, 84 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt. Március 27-én délután temették el a református templomban tartott gyászszertartás után, nagy részvét mellett. Kovács Ákos a régimódi keményderékú magyarok közé tartozott, aki, kivált ifjabb éveiben, nem nagyon vigyázott arra, hogy a maga igazságának hangoztatásával barátokat szerez-e, vagy ellenfeleket. Tulajdonképpen gazda volt s gyümölcsöse, kivált jónathán-almái, messze földön híresek voltak. Egyideig ügyvéd is volt, egyideig városi tanácsos is, de erre már a legöregebb emberek is alig emlékeznek, mert szabadságra vágyó természete nem tűrte az irodai foglalkozást. A szigeti egyházközségnek harminc évnél hosszabb időn át volt odaadó buzgóságú, lelkes főgondnoka s kivált az oláh uralom alá kerülés óta leírhatatlanul becses szolgálatokat tett egyházának. A nemrégiben leégett templom újjáépítésén páratlan buzgósággal fáradozott s Isten megengedte neki, hogy e nagy munkájának eredményét még megláthatta. Apró különösségei mellett is nagyértékű, jellegzetesen derék magyar s református volt, akit evangéliumi hitűség és az egyház szolgálatára készség egyaránt jellemeztek. Emlékezete áldott.

Csomasz Dezső mezőtúri lelkipásztor, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró, hosszú

betegség után, március 21-én, 57 éves korában meghalt s március 24-én temették el. Nemeslelkű ember, kiváló szónok, tudományos és nagybuzgóságú lelkipásztor volt, egyike egyházkerületünk legjobbjainak. Sajnos, a betegség férfikora javaidejében megtámadta s nagyban csökkentette munkaerejét. Nemes egyéniségére őszinte kegyelettel s a komoly veszteség érzésével gondolunk vissza. Emlékezete áldott. Halálát elsősorban özvegye és fia siratják.

Tóth Gyula, a gyűgyei egyházközségnek 24 éven át volt érdemes lelkipásztora, 54 éves korában, március 25-én meghalt. Özvegy és négy gyermek gyászolja. Az igaznak emlékezete áldott.

KÜLÖNFÉLÉK

Vásáry Istvánt, Debrecen város polgármesterét, a debreceni egyházközség főgondnokát, a tiszántúli egyházkerület világi tanácsbíráját, a közélet terén szerzett érdemeiért s különösen az egyetem fejlesztése körül végzett odaadó munkájáért, a debreceni Tisza István Tudományegyetem, a Kormányzó úrtól nyert engedély alapján, az államtudomány tiszteletbeli doktorává avatta. A március 30-án délelőtt végbement doktoravató ülésen jelen volt Szily Kálmán államtitkár is, továbbá a városban levő hivatalok vezetői, élükön báró Vay László főispánnal, a bíróság, élén Olchváry Zoltán kir. ítélőtáblai elnökkel, a katonaság, Demény Géza altábornagy vezetése alatt, az egyetem professzorai s díszes nagy közönség, hölgyek is szép számmal. Az egész közönség kétezerfőnyi lehetett. A református egyházat Kolozsváry Kiss László egyházkerületi tanácsbíró képviselte. Az érdemek méltó elismerésül adott kitüntetéshez őszinte szívvel gratulálunk egyházunk hű és nagyérdemű munkásának.

Szabó Imre esperest meleg ünneplésben részesítették hívei abból az alkalomból, hogy a farsori lelkipásztori hivatalt tíz év óta viseli.

Szabolcska Mihály emlékeztére a debreceni Csokonai-kör március 19-én szép ünnepélyt rendezett, melyet dr. Baltazár Dezső püspök nyitott meg. Dr. Madai Gyula tanulmányát, Gyökössi Endre és Baja Mihály pedig Szabolcskáról írt verseiket olvasták fel.

Protestáns Diákkonferencia volt Debrecenben március 23—26. napjain, amelyen számosan vettek részt vendég főiskolások is. A megnyitó ülésen dr. Baltazár Dezső mondott beszédet. A konferencia előadásai két előadás csoport: gazdasági, szociális tényezők és az egyház; továbbá: korunk szellemi árnyalatai és az egyház körébe osztattak.

Lelkészköri értekezlet tartott a heves-nagykunsági egyházmegye központi lelkeszi köre Dévaványán, március 17-én, Török Imre esperes és Marjay Károly mezőtúri lelkeszi vezetésével.

Református napok. Dévaványán március 4. és 5-én tartották meg a már minden évben lelkisükségletté vált református napokat. Ez alkalommal a Kálvinista Szemle szerkesztői jelentek meg a gyülekezetben. Dr. Kováts J. István, Hamar István, Dobos Károly és Kiss Sándor. Az elhangzott előadások címe: A holnap tanítója. Az igazi református asszony. Presbiter-ideál. Református férfaink hivatása. Egyházunk helyzete. Az igazi református egyház. Mit várunk leányainktól? Mire tanítanak a mai nehéz idők? Milyen legyen a mai fiatalság? Hét evangelizáló istentiszteleten a hívek minden alkalommal zsúfolásig megtöltötték a templomot. A Nőegylet 120 szegény részére ebédet adott és 5-én este befejezésül 240 személy részvételével szeretetvendégséget rendezett. Március 30-án Kovács Péter földműves-titkár látogatta meg a gyülekezetet és tartott megbeszélést az édesapákkal és a 16 éven felüli ifjakkal.

A Református Figyelő konferenciája Szegeden, március 24., 25., 26. napjain volt. Száznál több résztvevője lelki élményekben meggazdagodva távozott a konferenciáról, a szegediek pedig bizonyára sokáig fogják emlegetni a nyert lelki gyarapodást. Első nap Muraközy Gyula bevezető áhitata után Benkő István rákospalotai lelkipásztor tartott nagyérdékű előadást. Este pedig a templomban Tasnády Nagy András Máv. igazgató, a budapest-fasori egyházközség főgondnoka vezette az áhitatot. Szombaton Szabó Imre esperes bevezető áhitata után Viktor János, Vass Vince, Muraközy Gyula, dr. Thaly Loránt, dr. Merétey Sándor tartottak nagyértékű és nagyhatású előadásokat. A délután folyamán a római katolikus püspöki palota és az egyetemi épület árkádjai alatt elhelyezett „nemzeti pantheon“-ban megkoszorúzták Bethlen Gábor fejedelem szobrát, ahol Máthé Elek mondott beszédet. A napot Bakó László lelkész által végzett áhitat fejezte be. Vasárnap három helyen tartottak istentiszteletet: a szegedi templomban Harsányi Pál esperes és Csikesz Sándor egyetemi tanár, Újszegeden Szabó Zsigmond kiskunhalasi lelkipásztor, a szegedi imaházban pedig Sebestyén Andor budapesti lelkipásztor. Mindenütt nagyszámú gyülekezet jelenlétében. Ezután következett a konferencia kiemelkedő eseménye, Ravasz László püspök nyilvános előadása, A hősiesség útján címmel. A városháza termét szorongásig megtöltő közönség, közöttük számos másvallású is — így a főispán s a polgármesterhelyettes — nagy lelki gyönyörűséggel hallgatta az igazán szívbemarkoló előadást, amely először kíméletlen, de nagyszerűen igaz képet adott a mai kor megalkuvó filiszteréről s azután annál elbűvölőbbet a hősről, a Jézus Krisztusról. A páratlan hatású előadást a hallgatóság nevében Harsányi Pál esperes köszönte meg. A nyilvános előadás után a konferencia tagjai számára dr. Kun Béla tartott áhitatot. Különös nagy elismeréssel kell megemlékezni

a konferencia tagjainak buzgó és lankadatlan figyelemmel részvételéről, köztük Benkő Ferenc államtitkárnak a vezetésben végzett érdemes munkájáról. Úgyszintén a szegedi egyházközségnek, elsősorban Bakó László lelkipásztornak körültekintő és gondos, mindennekfelett pedig őszinte szeretettől vezetett rendezéséért. A konferencia — reméljük — közelesem ismét találkozik s folytatja áldásos munkáját.

A Magyar Református Külmissziói Szövetség harmincéves jubileuma alkalmából ünnepélyt rendezett március 19-én, Debrecenben, a Kollégium dísztermében. Dr. Révész Imre hit-tudománykari dékán bibliamagyarázata után vitéz dr. Csia Sándor, a Máv. igazgató-főorvosa „A harmincéves magyar külmisszió“ címmel tartott előadást. Itt alakult meg a Külmissziói Szövetség debreceni csoportja, melynek elnöke: dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár; alelnökei: dr. Dancsházy Sándor és Nagy István lelkészek.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság dr. Varga Zsigmond és dr. Erdős Károly debreceni theologiai professzorokat választmányi tagul választotta.

A szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület néhai Péter Mihály örökébe Idrányi Barna nagyszalánci lelkészt, abauji esperest választotta püspöknek. Isten áldása legyen további munkáján.

Református nap Tivadaron. A beregi egyházmegyébe kebeleztetett kis Tivadar egyházközség, mely két oldalról is erős bapbaptista támasznak van kitéve, nagyszabású és lelki áldásokban igen gazdag összejövetelt rendezett március hó 26-án, vasárnap délután. A szomszédos gyülekezetekből nyolc lelkipásztor volt jelen, de szép számmal voltak képviselve a nők és férfiak is, köztük a tarpai presbiterium egy része, a gulácsi és kisári presbiterium teljes számmal. A hívek serege zsúfolásig megtöltötte a templomot. A délután 3 órakor kezdődő vallásos ünnepélyen Rácz Jenő gergelyi-i lelkész imádkozott, Kelemen Gyula vásárosnaményi lelkész hirdette az igét, kifejtve a mai lelki válság okait; Dékán Elek gulácsi lelkész pedig a válság megszüntetésének okaira mutatott rá előadásában. A másort a helybeli és gulácsi ifjúság szavalatai, szólóénekei és énekkari számai tették változatossá. Istentisztelet után a nők számára külön a templomban, a presbiteriek számára külön az iskola termében tartott konferencia. Az asszonyok és leányok számára Varjas Klára polgári iskolai tanárnő, a vásárosnaményi Leányegyesület vezetője tartott szívhez szóló, magával ragadó előadást, melyben a válság leküzdésével kapcsolatban a nők feladataira mutatott rá, hangsúlyozván az egyesületekbe való tömörülés szükségességét. Előadását könnyező leányok és sírdogáló asszonyok köszönték meg. Az iskolában összegyűlt helybeli és nagyszámú vendég presbiteriek előtt Kis István kisári lelkész mutatott rá a presbiteriek történeti multjára és feladataira a jelenben,

különös tekintettel a mai válságra. Rendkívül tartalmas és lelkesítő előadása gazdag lelki-termékek magvát hintette el a lelkekben. — A helybeli lelkész üdvözlése és köszönő szavai zárták be a gazdag tartalmú összefüggést, mely nem kis mértékben járult hozzá a református öntudat emeléséhez s mely ismét bizonyosága volt annak, hogy a hívek vágyva-vágyanak a hitelesítő előadások és testvéri találkozások után. A nagyszabású és változatos gyűlést Filep Sándor tivadari lelkész és presbitériuma készítette elő, egymást megértő szeretettel, kiknek fáradozása bizonyára feljegyeztetett az örökkévaló Isten könyvében. (Beküldötte: *Kelemen Gyula*, vásárosnaményi lelkész.)

A vásárosnaményi Református Leányegylet március hó 15-én nagy lelki áldással járó díszgyűlést tartott, mely alkalommal Rózsa Ibolya budapesti, központi titkárnő tartott magával ragadó előadást. A leányok énekkara és szaválata gazdagította a műsort, melynek összeállítására Vajdas Klára polgári iskolai tanárnő, egyleti vezető érdeme.

A felsőszabolcsi református egyházmegyei Lelkészegyesület márc. 16-án tartotta évi rendes közgyűlését Kisvárdában. Az igét Kiss Lajos hirdette, majd Kun Szabó Gyula esperes mondotta el időszerű kérdéseinkkel foglalkozó megnyitó beszédét. Szólt egyházaink nehéz helyzetéről, lelkipásztori munkánk akadályairól s hangsúlyozta a lelkésztestvériség ápolásának rendkívüli fontosságát. Nagy örömet keltett az a bejelentés, hogy dr. Baltazár Dezső püspök a 46 egyházat magában foglaló Felsőszabolcsban tesz látogatást. Az elnöki megnyitóval kapcsolatban kimondotta Lelkészegyesület, hogy sürgeti a zsinati törvények szentesítését, megalkotja a lelkészek énekkarát s tiltakozását fejezi ki az ellen, hogy a magyarság és hazafiaság felekezeti számarány szerint s nem az ország és nemzet érdekében teljesített szolgálathoz képest mérlegeltesék. „Mi, magyar kálvinisták, ebben a szolgálatban az elsők közt voltunk a múltban s az elsők között akarunk lenni a jövőben is” — jelentette ki közgyűlés.

Szombathy Imre ismertetése alapján foglalkozott Lelkészegyesület a nemrég lefolyt ereklyeperrel. Kínos meglepetéssel értesült közgyűlés a tárgyalás során elhangzott elnöki kijelentésekről, amelyek bibliai hitelveinkkel a legmoverevebb ellentétben állanak. Ez okból kötelességének tartja Lelkészegyesület megállapítani, hogy földi emberhez, vagy annak maradványaihoz nem imádkozhat egyetlen református keresztyén sem, mert az a II. Móz. 20. r. 4—5. v. és János evangéliuma 4. r. 24. v. alapján ellentétben áll Isten lélek és igazság szerint való tiszteletével. Visszautasítja tehát azt a gondolatot, mintha az igaz magyarságnak ereklyék, vagy ú. n. szent emberek vallásos tisztelete lehetne az ismérve. Kegyelettel s öntudatos magyarsággal ápolja nemzeti nagyjaink emlékét, de tiltakozik minden olyan törek-

vés ellen, mely bibliai keresztyénségével és hitelveivel ellentétes vallási szolgálatra akarná utalni.

Kiss Lajos a konfirmációi oktatás eredményességét feltételeiről adott elő. A tennivalók feltárása után ismertette dr. Révész I. Öntudatos hit c. könyvét s ajánlotta annak segédkönyvül való alkalmazását, amihez Lelkészegyesület egyhangúan hozzájárult.

Végül dr. Nemes Andor egyházaink anyagi ügyeinek rendezéséről értekezett. A kibontakozás útját egyfelől a minden vonalon keresztülvitt szigorú takarékoságban, másfelől az ősi kálvinista áldozatkészség felebresztésében jelölte ki. Javaslatára bizottság küldetett ki egyseges munkaterv kidolgozására. Elnök zárószavai után közgyűlés végetért. (kl.)

Csereszolgalat a beregi egyházmegyében. Az anyagi bajokkal együtt napról napra fokozódó lelki válság közepette fokozottabb missziói tevékenységet fejt ki a beregi lelkészek egy része. A hívekkel megtelt iskolák és templomok a bizonyosságai, hogy mennyire várják a szomjazó lelkek az Ige fényét és útmutatását a nagy sötétségben. A Gulácson febr. 23-ára hirdetett vallásos-estélyt nem lehetett az iskolában megtartani, mert még a templom is alig tudta befogadni a hívek nagy seregét. Itt az énekkari számokkal és szavalatokkal rendkívül gazdag műsor fogta egybe Kelemen Gyula lelkész igehirdetését, Rácz Jenő gergelyi-i lelkész imádkozását és Filep Sándor tivadari lelkész szavalatát.

A Vásárosnaményban, március hó 1-én tartott vallásos-estélyen a helybeli lelkész tartott bibliamagyarozatot és Filep Sándor tivadari lelkész ismertette az ószövetség jelentős személyeit, nagy eseményeit. Előadását művészi kivitelű vetített képek kísérték.

Tarpán, március hó 7-én Dékán Elek gulácsi lelkész hirdette nagy hatással az igét és e bapbaptistáktól veszélyeztetett gyülekezetben a református öntudatról tartott előadást Filep Sándor tivadari lelkész.

A Tiszavidon, március 8-án, igen nagy gyülekezet és a teljes presbitérium jelenlétében folyt le a gazdag műsor. Imádkozott Rácz Jenő gergelyi lelkész, Bibliát magyarozott a könyvről szeretetről Filep Sándor tivadari lelkész, majd a Szeretetszövetségről tartott előadást Kelemen Gyula lelkész, a Szövetség körzeti vezetője. A gazdag műsornak — melyet az iskolás gyermekek karéneke tett művésziessé —, Istennek tetsző áldása lett a Szeretetszövetség helyi fiókjának megalakulása.

Március hó 9-én a gulácsi gyülekezet előtt hirdette az igét dr. Darányi Mihály tarpai lelkész, ugyanott Kiss István kisari lelkész márc. 16-án.

A magyar reformáció külmiszió nemzetközi megbecsülése. A még kezdet kezdetén álló magyar református külmisziót az elmúlt hetekben szép elismertetés érte. A Kairóban székelő

Central Literature Committee For Moslems balkáni ága meghívta Döbrössy Lajos misszionáriusunkat bizottsági tagnak, miáltal a magyar munka, kicsinysége dacára is, bekapcsolódott a mohamedán missziók nagy munkaközösségébe.

Nemzetközi misszionárius-konferencia Sumenben. Döbrössy Lajos református lelkész, a bulgáriai Sumenben dolgozó magyar misszionáriusunk kezdeményezésére az elmúlt napokban Sumenben egy nemzetközi jellegű misszionárius-konferencia ült össze. A konferencián magyar részről Döbrössy Lajos és Hári Dániel vettek részt.

A misszionárius gróf címen jelent meg a Külmissziói Füzetek legújabb, márciusi száma ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői lelképásztor, theol. m.-tanár avatott tollából. A cím mögött Zinzendorf Lajos gróf rejtőzik, aki bámulatos hűséggel és kitartással küldötte ki herrnhuti gyülekezetének tagjait a világ minden részébe, hogy hirdessék a Krisztus váltóságát. A lebilincselő érdekességgel megírt füzet ára csak 20 fill. s kapható a Református Külmissziói Szövetség kiadóhivatalában: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II/21.

Aki a külmisszióért valamit tenni akar az kérjen a Református Külmissziói Szövetségtől kis gyűjtőperselyt és abba tegye bele e célra szánt filléreit. A csinos kiállítású perselyekből mindenkinek készséggel küld a Szövetség: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II/21.

Talált pénz minden darab használt levélbélyeg, amit beküldünk a Református Külmissziói Szövetségnek, mert azzal a pogány-misszió nehéz munkáját támogatjuk anélkül, hogy egy fillérünkbe is kerülne. Ne dobjuk el használt levélbélyegeinket! Áztassuk le hideg, vagy kissé langyos vízben és küldjük a Szövetség irodájába: Református Külmissziói Szövetség, Budapest, VIII., Gyula Pál-u. 9., II/21.

500 ifjú és leány vett részt március 12-én a székesfehérvári „falukonferencián”, melyet a székesfehérvári református diákifjúság rendezett a környék gyülekezeteinek ifjúsága számára.

Középiskolás református fiúinternátus Budapestben, a Nemzeti Múzeummal szemben, IV., Múzeum-körút 37., II. Havi 80 pengőért, teljes ellátás, korrepetálás. Angol-francia-német és holland nyelvtanítás. Modern szellemi és testi nevelés. Kívánatra fenti cím részletes tájékoztatót küld.

Két újdonsággal kedveskedik a Soli Deo Gloria Szövetség a tavaszi könyvnapra az ügyei iránt érdeklődőknek. Nagyjelentőségű könyvet ad ki a zsidókérdésről, ahol református elvi szempontból ad feleletet a legégetőbb problémákra. A másik Fónyad Dezsőnek „Az ifjúság örök sebé (szekszuális kérdés)” c. munkája, ahol a református lelkész felelősségével nyúl hozzá az ifjúság örök és legfájdalmasabb kérdéseire. Mindkét könyvnek ott lesz a helye a te asztalodon is.

Szerkesztői üzenetek.

A Lelkészegyesület szerkesztőségének. Köszönöm, hogy a „szent” szó használata ügyében tett nyilatkozatomnak helyet méltóztatott adni és az ahhoz fűzött újabb oktatást is. Ez ugyan nem nagyon illik rám, mert egy szóval sem mondtam, hogy az a szent és az mind szent, akit a pápa vagy más azzá nyilvánít. Csak az ellen tiltakoztam, hogy a „szent” szónak embe-
rekre alkalmazása destruáló hatású volna. Így a szavak szerint magyarázás farizeus-modszere aligha rám alkalmazható. És ámbár az Isten szentjeinek névsora csakugyan sohasem tétetett közé: ime, az öreg Szikszay György is Szent Péterről, Szent Pálról, Szent Dávidról beszél és a református magyarság ezt sohasem találta megbotránkoztatónak, sőt azt hiszem, azóta sem volt olyan debreceni egyházi író, akinek a művét olyan sokan és olyan szeretettel olvasnák, mint az ő száznál több kiadásban megjelent Keresztyén Tanításait. Nos, nekem István van olyan szent, mint Dávid. Mert ha mindkettő bűnös ember volt is — bizony Dávid is ugyan-csak — és ha a Dávid király zsoltárai nagy értékek is minden református keresztyén szemében, — viszont meg kell gondolni, hogy a Dávid zsoltárait nem énekelném, ha István király meg nem térítette volna a magyarokat, akiknek véreül büszkén vallom magamat.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.
844/845—1933. szám.

Körlevél.

Tudomásvétel céljából felhívom a kebel-beli nagytiszteletű esperes urak és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 15-én megjelent 6-ik számában közzétett alábbi rendeletekre:

64,284—1933. Filmoktatási díjak megszüntetése.

75,100—1933. VII. Az állami iskolák helyiségeinek az iskolán kívüli népművelési célra való igénybevétele.

79,164—1933. Iskolai testnevelési alapok felhasználása.

Debrecen, 1933 március 20.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: Ilyés Endre: Református intelligencia vallásos ébredéséről. — Szombathy Imre: Egyházunk jövője. — Tudósítás: Kósa Béla: Karcolatok. — Halottaink. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

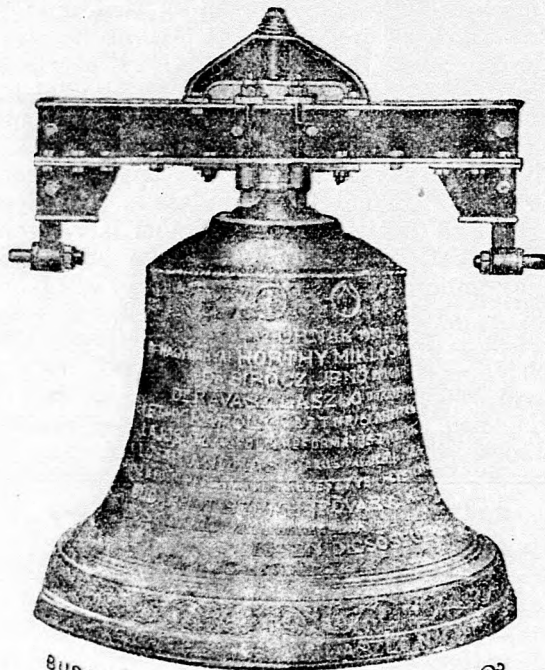
Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . 2.50

MEGJELENT:

- Dr. szentpéteri Kun Béla:** Magyar református egyházalkotmány . . . . . **P 1-60**
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

- Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—**
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20

Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—

Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—

Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50

— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—

Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—

Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . 7.—

Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—

Vincze Károly: Istennek angyalai . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.